Kedd. 16. Szám. Január 28-kán 1862.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS: belső farkasutczában **81 szám** alatt.

Megjelen e lap hetenkint négyszer u. m. vasárnap, kedden, csötörtökön és szombaton. Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár osztrák ért. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL: Középutcza, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, január 25-kén, 1862.

(D) Lapunk 14-ik számában közreadtuk a „Wanderer“ azon czikkét, melyben egy erdélyi országgyülés összehivása körüli nézeteit fejezi ki azon reménynyel, hogy ezen gyülés valószinüleg az uniot kimondaná.

A mint olvasóink könnyen felfoghatják, nem lehet nekünk ezuttal a „Wanderer“ állításainak tüzetes taglalásába bocsátkozni; az uniotörvény legalitását is felesleges ujból támogatnunk, miután azt lapunk tavalyi folyamában érdemes irók alaposan kimeritették és igazolták. Alig lehet azonban e törvény keletkezésére nézve sértöbb kifejezést használni, mint a minő a „W.“ irójától telt ki, midőn azt állitá, hogy az unio nem egészen tiszta eszközökkel szavaztatott meg. E törvény éppen nem a nemzet erőszakolása által hozatott; ez egyenesen az uralkodó fölség által volt inditványozva, s királyi előterjesztvényképp jött le országgyülésünkre, s az ország törvényes képviselete nagy többséggel szavazta meg.

Igy ezen törvényczikk legalitása világos; azt jogilag kétségbe vonni nem lehet, s minden kétségbe vonás az uj doctrinának, a suffrage universel-féle eszméknek előtérbe tolása, a törvényességgel szemben.

Mi nem tagadjuk, hogy miután a jobbágyság felszabadulásával egy nagy democratikus elem lépett be az addig a nemesség és polgárság által birt alkotmány élvezetébe; miután ezen uj elemmel egy negyedik nemzetnek, a románnak alkotmányos élete vette kezdetét; s miután ezen nemzet, daczára az ország tizév alatti alkotmánytalan állásának, mely alatt nem tagadja senki, hogy ugy a magyar, mint a román a germanisatio törekvései által volt zsibbasztva, mindamellett a román elem felujult nemzeti életében kitünő tevékenységet fejtett ki, irodalmát, nyelvét igyekezett tökéletesiteni vezérei irányában nagy pártfegyelmet, s magatartásában oly egységet tüntetett ki, mi által nemzeti életrevalóságának nagy jelét adta; s igy ezen pártfegyelemben nagy erőt látnánk királyságunk alkotmánya védelmezésére, ha eltalálhatnók azon kulcsat, mely által őket annyira meglehetne nyugtatni, hogy velünk egy közös terrenumra álljanak: azonban e részben törvényhatóságaink közvéleménye által világosan nyilatkozott őszinte akaratunk mellett sem tudunk kilépni a törvényesség logicajából; s kivánatunk az, hogy ezen negyedik nemzetiség-, de egyszersmind a többi nemzetiségnek is, jelesen a szásznak, melynek szintén vannak aggodalmai az unio körül — megnyugtatása a jogcontinuitas alapján történtek.

Jogilag az unio tény, de annak formulázása, az unio föltételeinek meghatározása nem volt még átvive és megállapitva. Ez azon rés, hol a törvényesség határain belül a nemzetiségek igényeinek eleget lehet tenni; ez az, hol az unionak szorosabb vagy tágabb értelmezését a többség óhajtása, s a méltányolható érdekek számba vétele mellett lehetne érvényesiteni.

Kik a megyék közvéleményére figyeltek, általában tapasztalhatták, hogy a negyedik nemzet beczikkelyezésének eszméje a másik három nemzet ellenszenvével nem találkozott. Erdély ös intézvényeiben négy vallás joga létezett, mely a hivatalok-nál, s dicasteriumainknál bizonyos előnyeket biztositott; némi formai előzményekkel birunk a proportiok megállitására nézve, melyek a vallási alakról a nemzetire átváltoztathatók, söt a mennyiben itt a nemzetiségek meg annyi különböző vallásfelekezeteket repraesentálnak, maga a vallásos proportio igénybe vétele a nemzetiségi proportioval szinte egy eredményre vezet, s mégis ez utóbbi kevesebb akadályt gördit a jogegyenlőség eszméje elébe; mig ha például a hivatali jog csak négy nemzetiséghez volna kötve, akkor hazánk több apró nemzetiségei vagy teljesleg ki lennének zárva, vagy egyik másik politikai nemzetiség illetőségét kellene elfoglalniok.

Meg kellene itt keresni a kiegyenlités kulcsát, a közvélemény, a nemzetek óhajtásai, és a józan okosság alapján; s ha ezen kiegyenlités oly intézkedések szükségességével jönne összeköttetésbe, melyek nem éppen centralisatio szoros egységét követelnék, meglehet fontolnunk azt, hogy ösi egységünk is kiválólag a törvényhozás, és a kormányzat egységében állott a nélkül, hogy ez kizárja az egyes municipiumok vagy egyes tartományszerü területek kebli autonomiáját.

Jövönk csak a multra épitve lehet legbiztosabb; és hazánknak a régi magyar királysághoz való egykori közvetlen viszonyában biztos kulcsa van letéve a már megtörtént viszontegyesülés föltételei oly módoni megállitásának, hogy azáltal minden nemzetiség alkotmányosan érző fiai magukat kielégitve láthassák.

Ezt azonban nézetünk szerint legbiztosabban a megindult és létesitett törvény teljes elismerése mellett lehetne elérni. Jogfogalmaink szerint az uniotörvényt, mint törvényt nem lehet kétségbe hozni; de ezen törvény határain belöl az egyesülés föltételeit lehet ugy formulázni, hogy Erdély különböző nemzetiségei kielégittessenek.

Higgadt és jó akaratu értekezletek által tisztába lehetne elöre hozni a megoldásra képes eszméket, s ezeket királyi előterjesztésképp, küldeni le a pesti országgyülésre, hová aztán a Királyhágón inneni képviselet is, az itteni nemzetiségek kellö megnyugtatása alapján meghivatnék.

Tehát a mi nézetünk a „Wanderer“-étöl abban különbözik, hogy mi az unio kérdését mint tényt kivánjuk tekintetni; a mennyiben pedig a mi óhajtásunk is éppen az, hogy a velünk élö társnemzetek jogigényeikben kielégitve legyenek, ezeknek biztositását a föltételek formulázásában látjuk kivihetönek, hogy ugy a törvényes formának, mint a népek óhajtásainak eleget lehessen tenni. Ezen kiegyenlités pedig az uralkodó Fölségtöl indulhat ki, s a királyság országgyülésén át fejlödhetik alaptörvénynyé, melyet a végmegerösités Erdély meghivott képviseletének beleegyezése után követhetne.

Tehát a mi nézetünk szerint egy közös országgyülésen és általa lehetne ugy megoldani az unio feltételeit, hogy a törvényességnek is legnagyobb részben eleget tehessenek, az illető nemzetiségeket is kellöleg megnyugtathassák. Erre nézve pedig az erdélyi nemzetiségek higgadt értekezlete alapján szerkesztendö királyi előterjesztvény czélszerü fogalmazása, s Magyarország képviseletének a nemzetiségek irányában már is eléggé kitüntetett jó iudulata teljes biztositékot nyujthatna.

Megtevén megjegyzésünket a „Wanderer“ emlitett czikkére, most folytatjuk ugyanazon lap L. jegyü irójának a magyar kérdés kiegyenlitéséröl folytatott elmélkedéseit, melyeknek habár nagy részét nem osztjuk, közreadását olvasóink tájékozása végett szükségesnek látjuk.

A magyar kérdés fejlődése.

„Az általunk felállitott királyi propositiók elseje, irja a „Wand.“, ugyanazon idöben terjesztessék a horvát-szlávon országgyülés elé is. — Ez első propositióban culminál a magyar kérdés; mert Magyarország államjogi viszonyát az összállamhoz tárgyalja.

Az 1848-ki törvényhozás revisiója! Miben álljon tehát e revisió?

A korona jogai biztositásául s a birodalom akadálytalan önállásaul, mint nagyhatalom az országgyüléstöl megkivánja:

1) A fejedelem távolléte idejére az ország nádora, mint a király alter-egoja részére adandó teljhatalom szoros körvonalozás s meghatározását; mi a priori nem akarjuk itten megalapitani, hogy e teljhatalom feltétlenül megszüntetendö, vagy pedig szorosan az országot illető ügyekben és minö kiterjedésben hagyandó meg az ország nádoránál. El-

TÁRCZA.

TÖRTÉNELMI NYOMOZÁSOK
a leopoldi diploma keletkezése körül.

KŐVÁRI LÁSZLÓ-tól.

(Folytatás.)

Itt e ponton a törököt Bécs, Buda után, a harmadik nagy csapás is elérte: a nagyvezér éppen Mohácsnál, aug. 12-n ujra roppant csatát vesztett, mit ujra egy sereg jelentékeny vár, mint Eszék, Pétervárad elbukása követett. c)

Ezen győzedelem után Erdély megtámadása következett. A császári sergek fövezére, Károly lotharingiai herczeg a Dunán átkelt, Sz.-Somlyótól oct. 1-sőjén b. Houchin szathmári várparancsnokot, Til nevü titoknokát Erdélybe küldé, megizente a fejedelemnek, hogy jön Várad s illetöleg a fejedelemség felszabaditására, küldjön tehát elébe élelmet s rendeltessen néhány ezrednek szállást, s néhány városba vegyen be német örséget. a) A német titoknok a fejedelem mellett maradt; a deputatio Radnóthra a fejedelemhez összefutott, oct. 7-dikén Bánffy Györgyet, Alvinczi Pétert, két pompásan szerelt ajándékba küldött paripával, pénzzel a herczeg elé küldék, hogy az elszállásolás feltételeiröl egyezkedjenek; de már késö volt, mert a herczeg 50,000 ember élén oct. 16-n már Kolozsvár alá ért, mely harmadnapra octob. 19 n várkapuit neki megnyitá.

c) Cserei M. Histor. 174.
a) Bethlen Miklós. II. 58. Cserei 176.

E megszállás, Erdély e tekintélyes városának, a bécsi tractában át nem engedett Kolozsvárnak lefoglalása, még nagyobb sensatiót idézett elö az országban. S csak oct. 22-n jöttek tisztába, hogy nem elég az, hogy a kiszolgáltatandó élelem utólagos megfizetéséröl szó sincs, söt a herczeg a katonaság zsoldját is Erdélylyel akarja fizettetni: mi végre a herczeg a fejedelem biztosaitól 900,000 frtot s a 18,000 emberre lealkudott katonaság számára 24,000 részlet élelmet s 16,000 részlet abrakot kivánt. A futás ujra megkezdödött. A fejedelem oct. 23 án udvarával ujra Szeben falai közé futott. A herczeg Kolozsvárról megindult, s Szebenre izent, hogy készüljön német örséget venni be falai közé. Szeben, mely erös falaira támaszkodva, a török fensöséggel bár meg volt elégedve, ennyi kényszernek tovább ellent állani nem akart. A fejedelem veszve látta ügyét, Bánffy Györgyet és Alvinczit felhatalmazá, hogy minden áron egyezkedjenek, feltételül szabván, hogy a herczeg és katonaság az ország kormányzásába ne elegyedjenek. Teleki különösen hármat hagyott meg, hogy a megállitandó katonatartási összeget portiónak ne nevezzék; hogy azt ne rhenens, hanem magyar forintba számitsák; harmadszor, hogy Csáki László Erdélyböli eltávoztatását bármi áldozattal kivigyék. Erre a tábor Balásfalván, a herczeg Küküllövárt megállott. Az utban kezdödött tractát tovább folytaták. Végre 700,000 rhenens, vagyis 840,000 mfrtban s a kivántató gabona menynyiségben megegyeztek, elégtétül Csákit eltávoliták: a) s oct. 27-én létrejött az okmány, mit, mert Balásfalván irtak alá, balásfalvi, vagy másképp lotharingiai herczeggeli traktának szoktunk nevezni, melynek föbb pontjai következök:

a) Bethlen Miklós. II. 68. Cserei 177.

1. A fejedelem a császári és királyi felséghez mind nagyobb hüségit akarván bizonyitani, a császár hadainak egyik testét téli szállásra Erdélybe beveszi, az alább megirt módon annak élelmit kiszolgáltatja: mely hadi nép a haza csendességének örizetére nézve, helységenkint felosztatik, Szebenbe, Kolozsvárra, Beszterczére, Fejérvárra, Szászsebesbe, Szászvárosra, Vásárhelyre, Dévárra, Szamosujvárra, Somlyóra, Monostorra és Tövisre szállásoltatván.

2. Adnak az erdélyi fejedelem és rendek a császár hadainak téli élelmekre buzát, vagy lisztet, hatvanhat ezer négy vékából álló erdélyi köblöt. Harminczkilencz ezer hatszáz mázsa hüst, mázsáját száz fontban számitva; negyvenes hordó bort, kétezeret; szászhusz ezer köböl zabot; a hat téli hónapra százhatvan ezer mázsa szénát; negyvennégy ezer kéve szalmát.

4. Azonkivül kötelezik magukat a fejedelem és rendek, hogy az egész téli időre adnak pénzsegitségben hétszáz ezer német forintot.

6. Mely pontok teljesitése iránt a fejedelem és erdélyi rendek készségiben nem kételkedvén: a lotharingiai herczegtöl viszont az erdélyiek is e következö feltételekröl tétetnek bizonyosokká, ugy a mint szóról szóra ebben az egyezésben szentül igértetik és teljesittetik.

1. A fejedelem maga, ugy a fejedelemasszony és ifju fejedelem, közönségesen pedig mindnyájan, tudniillik: tanácsurak, követek, förendek, nemesek, katonák, a kik most Szebenben vannak, házoknépével és minden javakkal együtt, hogy elkerüljék az ö felsége jövö hadaival való egybeelegyedést, Szebenböl kimehetnek; utazások bátorságáról jó keresztény hit alatt bizonyosokká tétetvén, melyre nézve a fejedelmi ház kiindulása elött az elöljáró sergek visszahivattatnak, és azoknak is, a kik nem a fejedelmi házat kisérik, bátorságos utazás engedtetik.

3. Egész Erdélyben a bevett négy vallás, azok papjai, iskolái, szentegyházai, istenitiszteletök szabad gyakorlásában és jövedelmekben semmi uton meg nem háborittatnak, hanem bevett és szokott törvények s szokásaik szerint élnek, semmi törvénytelenséggel vagy kárositással nem illettetvén. A papok, tanárok és iskolák házai, valamint egyébütt az országban, ugy Szebenben se tartozzanak quartélyadással.

4. A mostani fejedelem és következö ifju Apafi Mihály fejedelmi hatalmok az erdélyi törvények szerint megtartatik, uralkodásokba senki sem elegyedvén; ugy az országgyülések, fejedelmi jövedelmek, várak, városok, harminczadok, só, kikötöhelyek, arany-, ezüstbányák, vámok jövedelmeiben teljességgel bele nem elegyednek.

19. A következö tavaszszal minden erösségekböl, erösitett helyekböl a hadi nép a hazabeliek megbántódások nélkül kivitetik, és aztán affélékkel nem terheltetnek; ha talán pedig hathatós hadi ok kivánná azt, a császár ö felsége a fejedelem ö nagyságával arról barátságosan fog egyezkedni.

20. Semmi névvel nevezendö erösséghez, ugymint: keritett városhoz, kastélyhoz nem nyulnak, haneha alig szorosabb szükség idején.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

sö feltétel természetesen az, hogy semmi esetben se terjedjen az ki oly ügyekre, melyek közös birodalmi ügyeknek el vannak ismerve. A további feladat a fejedelemé, ki csupán saját teljhatalmából ruházhatja egy vagy más személyre, kisebb vagy nagyobb részletekben felsőségi jogát.

2) További s főfeltétele minden kiegyenlitésnek: világos formulázása s számszerinti elősorolása azon ügyeknek, melyek a 48. törvények 3. czikkében közös birodalmi ügyeknek elismertettek, s melyek tárgyalására e czikk 13 ik §-ban kijelölt magyar miniszter a király oldala mellé helyeztetett.

A koronától meggyőződésünk szerint feltétlenül követelendő:

I) Az összbirodalom egységes képviselete kifelé, s a külpolitika minden kérdéseinek osztatlan tárgyalása.

II) A birodalmi hadsereg s az e fölötti parancsnokságnak a fejedelem kezeibeni egysége s oszthatlansága.

Másképen áll a sereg-kiegészitéssel a dolog. Az egységes hadsereg életfeltétele, hogy a szükségelt kiegészitéseket megkapja; mily módon s ki által történjék ez, az másodrendü kérdés.

E pontra nézve a magyar országgyülés sarkalatos történeti jogához jutunk: s ez az, hogy az ujonczilletéket önként ajánlja meg.

A katonai ügyeket illetöleg további nyilt kérdés az, hogy a honvédelmi magyar miniszter hatalma köréhez tartoznak-e az országban állomásozó csapatok fölötti parancsnokság, ugyszintén e csapatok igazgatási ügyeinek vezetése, hogy részére mintegy nem csupán rendöri, de magyar hadügyminiszter hatásköre is körülirassék s megadassék.

Ez engedményben sem látunk mi veszélyt, mert a 48-diki törvényekben is fön van tartva a király részére az országban államásozó csapatok határtalan elhelyezési joga.

A III-dik kétségtelenül közös ügy: a szó szoros értelmében véve az összes államhitel- és birodalmi pénzügy közös tárgyalása.

És ez bizonyára a legnevezetesb pont, mely mindkét részröli barátságos engedékenységet kiván.

Mi az összes államhitelügy közös tárgyalását illeti, fölfogásunk szerint ez semmi jogba sem ütközik, miután maga az 1848-ki törvény a magyar országgyülés beavatkozási jogát erre nézve igénybe nem veszi.

Másképen van az a birodalmi pénzügyet illetöleg. Itt a magyar országgyülés történelmi jogának második sarkalatos pontjával találkozunk: a szabad adómegszavazás jogával.

És itt mindenekelött is egyedül a magyar országgyülés magyar államférfiainak belátását és engedékenységét kell igénybe vennünk. Ha a magyar országgyülés ezen tagadhatatlan joga mellett mereven és hajthatlanul akarna megmaradni, ugy azt alapos mértékére, az egyenes adó megszavazására kell visszavezetni és a korona absolut hatalmára nézve a nem-egyenes jövedelmi források kijelölésének joga volna igénybe veendő. Ez azonban egyenes uton visszavezetne bennünket a közbenső vámvonalhoz. Minden gondolkozó férfiu belátása fölment attól, hogy itt azt bizonyitgassuk, mikép a közbenső vámvonal felállitása a rationalis népgazdászat bármily módját épen lehetetlenné teszi és a Lajtháon inneni és tuli országok anyagi romlásához vezet.

Hogy a rationalis államgazdászat lehetséges legyen, az állam szükségei pénzügyi irányban minden körülmények közt kell, hogy előre biztositva legyenek és alkotmányos államokban mindenesetre a népképviselet beleegyezéséhez kötvék és nem bocsáthatók egyes külön országgyülések önkénytes tárgyalása alá, vagy nem tehetők azok lehető önkényétől függővé. Az államszükséglet meghatározása és annak egyes, habár önálló tényezőkre való szétosztása a budgettárgyalás sajátlagos czélja; — és ennek, ha nem akarjuk az állam javának magasb álláspontját szem elöl téveszteni. — közösnek és egységesnek kell lennie.

De másrészről az állam önállása és annak magasb érdekei által nincs ugyan feltételezve, mikép egy több önálló tényezőkből álló államnak anyagi szükségletei ezen első közös tanácskozmányban egészen egyes részletekig felosztassanak és repartiáltassanak; az államra nézve tökéletesen elég, ha szükségletei az egyes tényezőkben rejlő garantiák által biztositatnak.

És ebben fekszik ezen legnehezebb differentia megoldásának lehetősége; azonban erröl közelebbi czikkünkben tüzetesebben szólunk."

Igy ir a „Warderer" L. jegyü irója. Hogy mennyi szerencsével közelitette meg már általunk is közlött három czikkében a magyar jogfogalmakat, azt olvasóink könnyen felfoghatják. Több szerencsével állitja fel a kiegyenlités programmjának alapeszméjét, ugyancsak egy bécsi lap a „Botschafter" egy czikkében, melyet e rovatunkban közölni érdekesnek látunk, és a mely igy következik:

„Sokáig azt sem akarták megengedni, hogy általában van magyar kerdés; azt mondták, hogy az a tuileriák koholmánya; s nemhogy bátran hozzáláttak volna, még inkább takargatták, mig nem oly nagyra nött, hogy most már előbbi tagadóit is aggodalommal tölti el.

„Most már senki sem kételkedik, hogy csakugyan van magyar kérdés, hogy az egyik legfontosabb azok közt, melyeknek megoldását a jelentől várjuk, s annál fontosabb, mert nem készülvén mesterségesen, megoldása sem függ az események véletlenségétől, az a tények természetéböl fejlődött önkényt, miért megoldásának is mulhatatlanul be kell következni; — fontos továbbá, mert ugy látszik, hogy a magyar kérdés megoldása hivatva van irányadó befolyást gyakorolni mindazon többi kérdésre, mely jelenleg Európában a közvéleményt foglalkoztatja. . . .

„Miben áll a magyar kérdés? Némelyek azt hiszik, csak abban, hogy bármi módon végrehajtandó politikai humbagot találjanak föl, mely Magyarországot, ha csak külsöleg is, a bécsi reichsrath többségének nézeteihez alkalmazza, s ha csak ideiglenesen is, a februári alkotmány korlátai közé szoritsa. De nem; nem ebben áll a kérdés! A magyar kérdés — ha azt kevés szóval meg lehet jelölni — egyesegyedül abban áll, hogy a magyar korona népei valósággal kielégittessenek s békittessenek."

Ezután előadja a czikkiró a magyar alkotmány fejlődését, a 48-ki törvények keletkeztét, a melyek — ugymond — az egyenjoguság elvét állitották föl s a magyar nemesség jogait kiterjesztették a népre. Hogy a nemzetiségek fölkeltek a 48-diki alkotmány ellen — folytatja — azért nem az alkotmányt, hanem azokat kell okolni, kiket akkor a „camarilla" neve alatt értettek.

„A magyar kormánynak bizonyosan sikerült volna a nemzetiségek megnyugtatása, ha szabadon engedik működni. A magyar korona népeinek elégületlensége csak azóta keletkezett, midőn egy központositott Nagy-Ausztriát tüztek ki a tizenhárméves törekvések czéljául, midőn a kormány forradalmiabbá levén a forradalomnál, azon eszme kedvéért minden tekintet nélkül maga kezdett minden fenállót lerombolni.

„Mik voltak e törekvések eredményei? — Valamennyi nemzetiség fölébredése, természetes visszahatásképen a megkisértett németesités ellen; minden alkotmányos jog megszüntetése; idegen jogállapotok fölerőszakolása; a hitel megsemmisitése; szertelen megadóztatás; drága és nem tiszta („unredlich") közigazgatás; a népek érdekeivel s rokonszenveivel egyaránt ellenkező külpolitika; egy roppant hadsereg föntartásának szüksége; mind ennek következményeképen pedig az anyagi jólét egyetemes megromlása.

„Ezek az okai a magyarországi népek elégületlenségének. Ez okokat csak egy módon lehet elháritani, a bizalmat csak egy módon lehet helyreállitani, ugy t. i., ha az uj, vagy megujitandó szerződésre nézve, melyet a nemzetnek (nem octroyálás vagy kényszerités, hanem törvényesen választott képviselői által) kell a koronával megkötnie, oly biztositék nyujtatik, mely a százados szerződések föibontását akár hatalomszó, akár valami afféle elmélet által, mint az „eljátszott jogok" elmélete, lehetetlenné teszi, — ha oly biztositék nyujtatik, mely nemcsak a jóakaraton alapszik, hanem a mely még azon esetre is, ha meglenne a szándék a szerződés megszegésére, e megszegés lehetlenségét foglalja magában. Ily biztositott szerződés szükségesképen meg fogja nyugtatni a nemzetiségeket, biztositani az alkotmányos jogokat, szilárditani a sajátságos jogviszonyokat, helyreállitani a hitelt, csökkenteni a terheket, javitni s olcsóbbá tenni a közigazgatást, természetessé tenni a külpolitikát, tetemesen leszállitani a hadsereget, mind ez által pedig fölvirágoztatni az anyagi jólétet.

„Igy a magyar korona népeinek kielégitése s kibékitése teljesednék s a magyar kérdés meg lenne oldva."

A megoldás foganatositásáról a czikkiró legközelebb még bővebben igér nyilatkozni.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az erdélyi muzeum-egylet igazgató választmánya szerdán januárius 29-ikén délután 5 órakor tudományos ülést fog tartani a tanácsház nagy termében. Ez ülésben ügyvéd Nagy Leopold ur olvasni fog egy értekezést „a kenyérmezei csata emlékéröl."

— Volt főkormányszéki tanácsos báró Józsika Lajos ur helyébe itélőmester m.-csügödi Pap Alajos; báró Salmen Ferencz helyébe rendelkezési állapotban levő főtörvényszéki tanácsos Herbert Eduárd; báró Bornemisza János ur helyébe itélőmester Bologa Jakab; Nagy Elek ur helyébe pedig udvari korlátnoksági kiadó hivatali igazgató szentiványi Koronka László neveztetett ki.

— Sala Sámuel számfeletti k. táblai ülnök, a legutóbbi igazságügyi felsőbb rendelet következtében hivatalos állásáról lemondott.

— Azon hirre nézve, hogy Rainer főherczeg a magyar nyelvet másfél évóta tanulja, és hogy alaposan érti, a „Sch. Corr. megjegyzi, hogy sem ez, sem az nem áll.

— A horvát udvari cancellaria oly móddal erősittetett meg, hogy személyzete áll a következő tagokból: négy udvari tanácsos és előadó, három titkár, négy fogalmazó, két fogalmi segéd, egy igazgató két segéddel s a többi hivatalos egyéniségekkel.

— Brassóban 14-kén reggeli 4 órakor földrengést vettek észre, hasonlót észleltek Selmeczen 11-röl 12-re viradólag, mely csak egy perczig tartott s olyszerü zugást okozott, mint midőn a házfedélzetröl hó zuhan alá.

— Selmeczen január 19-dikén az akademiai ifjuság hangversenynyel összekötött tánczvigalmat rendezett a szükölködő székelyek javára, melynek tiszta bevétele 230 forint, s melylyel a nemes gondolkozásu ifjuság 20—23 szegény székely család közvetlen nyomorát képes enyhiteni. Köszönetet mondunk a Királyhágón innenröl, a véreinkre gondoló testvéreknek. A fennebbi czélra felhasznált tánczterem izletesen volt rendezve. Ott ragyogott a homlokzaton Erdélynek Magyarországnak egyesült czimere, melyet itt most szinczéduláinkon sem láthatunk, a falakon jeles publicistáink s költőink arczképei diszelegtek, s magyar nemzeti lobogók koszoruzták az egyesült országok czimereit.

— A chinaiak is zuav csapatokat alakitottak bennszülöttekből, kiket franczia tisztek vezényelnek. Még harcziassá teszik azt a disznó nagy birodalmat, hogy meggyüljön azzal is Európa baja.

— Két párisi tolvaj egy fuvaros kocsijáról valami gonddal kezelt ládát lelop. Drága kincseket vélve benne, örömmel bontja föl, s im egy népes méhraj zudul ki belöle, egyenest neki esik a két tolvaj szemeinek, kik segélyért ordozva büntettöket elárulták s azonnal be is fogattak.

— Tatában „nöhozomány gyarapitó egylet" akarnak állitani. 1200 részvényes nö kellene, mindenik fizetne 10 kr részvényt s a férjhez menendő hölgy kapna 100 forint segélypénzt. A részvény befizetés minden férjhez menetel után ismételtetnék, a mi igy nagyon is sokra mehetne fel azokra nézve, kik hamar nem mennek férjhez.

— Városunk erélyes rendőrsége nyomában van már azon rémes gyilkosságnak, mely a mint emlitettük, egy szerencsétlen mérai születésü leányon elkövettetett, kit a Szamosban leltek fel zsákba varva. A leány 22 évés; midőn a boncztani vizsgálat rajta megtétetett, fején két erös ütés s nyakán megfojtás általi gyilkolás tünt fel. A hölgy igen szép termetü volt, alkota, belső részei kitünöen épek, daczára annak, hogy pár év óta kétes életet folytatott. A nyomozások nehéz gyanuba keverték Sz. G., ki különben jó módu ember, valószinüleg a leánynyal titkos viszonyban állván, vagy szerelemféltési boszudüh, vagy va-

---

22. A városok, a kapuk, tornyok s bástyákra vigyázástól el nem rekesztetnek, és a szászoknál privillegiumokhoz képest a kulcsok őrizete a polgármesternél marad, midőn a császári parancsnokok kivánják, a kapukat akadály nélkül kinyittatják és bezáratják.

23. A midőn a fejedelemtől országgyülése birdettetnék, meg nem akadályoztatik.

Ezek főbb közjogi pontjai a lotharingiai herczeggeli balásfalvi traktának, mert a többi pontok csakis azon téli elszállásolás mikénti módjára vonatkoznak. Benne meghagyatik a kormány teljes mértékében, még az ifjabb s még a II. Apafi után következendő fejedelmek is elismertetnek: azonban a foglalás körüli pontok oly rugonyos szerkezetüek, hogy semmi garantiát se gyujthattak. Kevéssel több, mint egy győztes hadvezér szerződése, mely a politikai pontokat irni engedé a mint akarták, csakis a katonai szempont forgott szeme elött. Innen következett aztán az, mit Bethlen Miklós megjegyzett, hogy később e szerződéseket, mintha nem is lettek volna, olybá vették. Különösen erröl már akkor megjegyezték, hogy ez a bécsi traktához oly arányban áll, mint a jég a gyémánthoz, mely csak tavaszig tart. a)

A trakta meg lévén, Bánffy György Szebenbe sietett s meghozta a fejedelemnek a herczeg azon izenetét, hogy készüljön Fogarasba. Oct. 29-n délelött Scherffenberg táborával már Szeben elött állott, s a fejedelmet oly sietö távozásra kérte, hogy ebédjét sem hagyá elkölteni: mig egyfelöl a fejedelem s különösen a zokogásra fakadt fejedelemné kivonult, a más kapun a német ezredek bedoboltak. a)

Kolozsvár, Szeben után a többi város is meghajolt, minden erösség kézbe kerül; csupán csak a fejedelmi várak maradtak a fejedelem rendelkezése alatt.

A jó győzelem után Károly herczeg kiment Erdélyböl, a föhadi parancsnokságot Scherffenberg tábornokra bizta, ki Szebent ez órától az erdélyi katonai föhadparancsnokság székhelyévé tevé. Alvezérei, Staremberg és Veterani tábornokok a katonákat az országban elhelyezék, s e percztöl Erdély megszállva maradt.

Meg lön szállva, s Erdély kezében még semmi ratificalt diploma. Mély aggodalom szállt meg minden kebelt, mert mit tehetett volna Erdély a győztes fegyverek ellenében, mikor Magyarországon szintén ez időben, oct. 18-n Pozsonyban országgyülés nyilt meg, hol a magyar szabadság garantiája, melynek alapján Tököli mintegy jogosan harczolt, az Adreanum diploma XXXI. pontja, mely szabadsága mellett fegyverfoghatási jogot adott a nemzetnek, eltöröltetett; s Leopold 9 éves fia I. Józsefet királynak választván, s dec. 9-n megkoronázván, a magyar királyság választásáról az osztrákbáz részére lemondott. b) A dolgok ily állásában Erdélynek úszni kellett az árral, s ugy kellett révpartot keresni. Nov. 18-ikán Fogarasba országgyülést tartottak, a kapukra a 200 ft 35 köböl gabonát, 2 hordó bort, 4 vágómarhát, 15 szekér szénát kiveték, a székelyeket székenkint szintén megrótták, élelmiztosokat neveztek, s a katonákat mindennel elláták. a)

A beszállásolt 27,000 ember a népre megtette hatását, annyivalinkább, mert Telekinek a volt kivánsága: hogy a szász és székelyföld ment maradjon, a Maroson belöl szállásoltatás ne történjék; a föbbekre Teleki közvetlen folyt be, mert Fogarasba gyüjté öket s nem engedé honjokba szállni, hogy saját engedelmes teremtményein kivül mással, a katonatisztek ne érintkezzenek. b) De voltak mégis bátor férfiak a hazában, kik szemébe mertek nézni a hatalomnak; s ezek közül Bethlen Miklós, ki Béldi Pál bukásával hivatalát elvesztette, s igy az ellenzék fejének tekintödhetik: emlékiratot szerkesztett s azt titokbantartás igéret mellett Scherffenberg parancsnoknak Szebenben benyujtotta. c)

Ezen emlékirat bár magán embertöl származott, mégis nevezetesebb okmányaink közé tartozik. Moribunda Trasylvania ad pedes augusti Imperatoris Leopoldi projecta — volt a czime; s elöre bocsátva, hogy miként egykor Croesus néma fia, az apját megölni akaró katona fegyvervillogására megszólalt, ugy ő is esedezik a császárnak, ne vesse Erdélyt a katonáknak oda zsákmányul; tovább előadja, hogy három baj alatt nyög Erdély: a szomszédos török és tatártóli félelem, némely hatalmasok zsarnokoskodása, s a katonaság miatt ránehezült szenvedések alatt; s felkérte a kormányt, hogy ezek orvoslására küldjön egy teljhatalmu, de közkedvességü biztost be, s adja ki a diplomát, mit egykor visszautasitottak, s benne a vallásszabadságot, egyesek személy- és vagyonbátorságát s az ország törvényeit biztositsa; s akkor hivjon össze országgyülést, adja fel, hogy titkos szózatolás utján válaszszanak egy directoriumot, bizza arra, hogy a szükséges reformokat az vigye át, a hazai törvények alapján. a) Ez az ismeretes Moribunda Transylvania rövid tartalma, mit Scherffenberg föltérjesztett, mi azonban a Bethlen nézetével sokban ellenkező eredményt idézett elö: mert Teleki erre vele vele kibékült, s gróf Caraffa Erd. szervezésében ennek nyomán indult, azon emlékiratát, melyben Erdély elnyomása tervét beadta, erre basirozta. c) A kormány irányt kapott, a nélkül, hogy Bethlen hazafiui obajtásai is teljesedésbe mentek volna.

(Folytatjuk.)

a) Bethlen Miklós. II. 59.

a) Fnndgruben. III. 262. Cserei 177.
b) Cserei Hist. 178.

a) Törvénycz. Mike, Art. Diet. III. 1025.
b) Bethl. Miklós. II. 641.
c) Bethlen Miklós. II. 66.

c) Archiv. d. Vereins N. F. I. 167.
a) Ez emlékirat Szalay kiadásában hiányzik, kézirati példányainkban benne van.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

lamely bünrészesség okozhatta a szerencsétlen lány meggyilkoltatását. Sz. G. szállásán, melyet ő napok óta került bujdokolva, szigoru rendőrségi nyomozás történt; mondják, hogy némely bünjelek is lönek fölfedezve, minek következtében a végre elökerült Sz. G. le van tartóztatva. Csodálatosak a boszuló végzet utai, kevés véresebb büntény marad büntetlenül.

— Franczia lapok komor hireket hoznak a Moldvaoláhországi román demagogok izgatásairól. A „Constitutionnel“ a többek közt igy ir: „Mi öszinte barátai vagyunk Romániának, azért sajnáljuk az ottani sajtó kicsapongását, mely megengedi a veszélyes organumoknak kikiabálni, hogy minden románnak kötelessége fegyvert szerezni s addig le nem tenni, mig Európa el nem ismer egy Bessarabia, Bukovina, Erdély és Bánság által megnevelt Romániát. Ezen vakmerő izgatásokra elég egy szó: a legjobb ügyet is veszélyezteti a mohó rohanás. A „Pays“ ugyan e tárgyról többek közt igy ir: A demagogok mesterkedése javában foly; kiabálnak, vinak, járnak-kelnek, zavarják a vizet, mindent elkövetnek részökre hóditani az ügyvédek pártját. Gyaláznak mindenkit, bujtogatják a parasztokat, hazaárulónak kiáltják mindazt, ki együtt nem orditott velök. Vádolják, hogy nem akarnak a Francziaország által jelölt uton haladni. Szegény Francziaország s azt hiszik: ezek hizelegnek neked! Francziaország nevében izgatnak a porta ellen, Francziaország nevével élnek, midön fegyverre szólitanak mindenkit, hogy megalakittassék a Feketetengertől a Tiszáig terjedö Románia. Midön fennen hirdetik, hogy a szabadság sugarainak fel kell világositania a forradalmat egész Európában. Nagy kár, hogy e zsenge országocska még mielött saját kis területén gyökeret verhetett volna, világelhivatással kezde álmodozni, idegen s reánézve nagyon is sziklás földbe kiván kapaszkodni. De ez agitatorok csak erötelen töredéke Románia azon lakóinak, kik hazájuk autonomiáját oly jó szerencsével vivták ki.

— Brassóból jan. 22-röl irja a „Kr. Ztg.“, hogy ott azelötti hétfö és kedd közötti éjjel fél 12 órakor ujabb földrengés volt észrevehető, mely valamivel hevesebb volt mint a 14 kén éjjel jelentkezett, a nélkül hogy bármi kárt okozott volna.

— Segesvárról irják a „H. Ztg.“-nak, hogy ott egy évtized óta az adótabellákba semmi birtokváltozási eset nem jegyeztetett be. Ház és földbirtok ötödik hatodik kézbe ment át a vásárlási szerződvény betábláztatott, az illetékek megfizettettek, de az adóért a tiz év elötti birtokost vagy örökösét nyaggatják, s ha nem fizet, vagy nem fizethet, aval fenyegetik, hogy adóexecutiot visznek rá. Ily hasonló sérelmekért évek óta hasztalan folynak a panaszok. A földmérő és földkostoló comissariusok csak szép igéretekkel kecsegtették a panaszosokat, s ma ott áll a dolog, hogy Segesvárt többeken követeltetik cs. adó oly birtokért, mely többé nem sajátja.

— Párisból irja egy magyar menekült a „Köln. Ztg.“-nak, hogy január 20-kán egy politikai nevezetességnél ebédelt, hol Klapka és Türr vendégek valának. Türr neje volt az est királynéja, s mind itt, mind máshol egyszerüségével s szentségével mindenkit elbájolt. Türr neje hasonlit a császárnéhoz, csak hogy vonásai finomabbak, haja arany veres. Klapka s Türr az ottani elökelö körök kedvenczei, az elöbbit különösen a katonai dolgokbani komoly nézeteiért nagyra becsülik.

— Pesti lapok gróf Apponyi nyilatkozatát hozzák, melyben a bécsi lapok által ráfogott kalksburgi értekezletett desavouálja.

— A szegény disponibilis hivatalnokok ügyében a „Pesti Hirnök“ egy igen szivrehatni akaró czikket hoz, a melyben azon nézet nyilvánul, hogy miután a császári kormány hivatalnokai, 11 esztendö alatt, a legnagyobb áldozatokat hozták, barátaikat, rokonaikat, lakhelyeiket elhagyták, s szolgálataikat borus körülmények közt az álladalomnak felajánlották, méltányos és czélszerü lenne, hogy az összes még be nem osztott vagy a „törvényhatóságoknál“ nem alkalmazott hivatalnokok a kormányszékeknél vagy a törvényhatóságoknál besoroztassanak.

— Megkapták a Dárius kincsét. Febelen Ali egyike volt Törökország azon basáinak, kik óriás kincset halmoztak össze. Az ilyeket rendszerint a szultánok meg szokták fojtani, hogy aztán kincseiket confiscálhassák. Hasonló történt Alival is 1826-ban. Ö azonban sorsát megtudva, elöre minden kincsét elásta s minden cselédjét megölette, a kik ezt végrehajták. Azóta a roppant kincset a szultánok hasztalan keresik. Közelebbröl Gáll magyar tábornok, ki Garibaldi utóbbi hadjárataiban részt vett, Nápolyban egy vén olasznövel megismerkedett, a ki Ali háremhölgye volt. E nö állitása szerint tudja hova van elrejtve Ali roppant kincse? Gáll irt Schneider ezredesnek Konstantinápolyba, ez az angol követ utján fölterjesztést tett a portának. A porta a föllelendö kincs hasonfelét az olasznönek és a magyar emigrans tiszteknek igérte. Most már utána estek a dolognak. Vajha kibujdosott honfitársaink mint megannyi milliomosok térnének vissza nemsokára.

— Pestváros budgetje is ad normam alterarum provinciarum ütött ki, melyböl a nagyszerü deficit nem hiányzik. Az elöleges költségvetésben a kiadás 1,400,000 forintra számittatott, melyet az elöreszámitható 790,000 forint város jövedelmi bevételböl s 373,000 forintnyi városközségi adóbol fedezhetnek. E szerint lesz a deficit 245,000. Jó volna Pesten is a jövedelemhez szabni a kiadást s a magyar közmondatkint addig nyujtózkodni, a meddig a paplan ér.

— „Szent hangzatok“ czim alatt megjelent Albach imakönyve Sujanszky szép tolla által hazai nyelvünkre áttéve. Ezen a katholicus hitfelekezetüek számára diszesen, aczél metszetü szent képekkel kiállitott imakönyv szivnemesitö és ájtatos buzgalomra inditó tartalmánál fogva, méltán ajánlható baráti, testvéri, szülöi emlékajándokul. Ára kötetlen 3 frt 80 kr. Kapható Pesten Müller Emil könyv kiadó hivatalában dorotya-utcza 12. sz. alatt, valamint általa országunk minden hiteles könyvkereskedöinél.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. Az angol napi sajtó, mintha bánná, hogy a Trentügyet békésen sikerült kiegyenliteni, kigyót békát kiált Északamerikára; a világkereskedelem s az egész emberiség érdekében coalitiot hirdet ellene. Az „Observer“ czimü félhivatalos lap egyik közelebbi vezérczikkében az amerikai állapotot nemcsak az Oceanontuli köztársaság északi és déli részeire, hanem Angol- és Francziaország ezer meg ezer munkásaira nézve is a legszomoritóbb következésünek tartja, söt olyannak, mely még a vagyonos osztálynak is kellemetlenségeket okoz. Hivatkozik az „Obs.“ azon szerződésre, mely hasonló politikai viszonyok közt, midön t. i. Görögország kibékitéséröl volt szó, 1827-ben julius 6-dikán Londonban köttetett, s ebböl a következöt vonja ki: A Görögországbani beavatkozást siker koszoruzta, mivel egyetlen egy államnak sem állott érdekében, hogy akadályozza. Egy angol-franczia beavatkozás az Amerikában egy mással harczoló pártok közé, bizonyára nem hogy érdeke ellen, söt ellenkezöleg hasznára lesz valamennyi európai államnak. Ellenzéstöl nincs mit tartani, s ennyiben a két eset hasonló. Az is bizonyos, hogy a szövetkezettek a mi beavatkozásunkat, a fegyverszünetet, melynek rájok parancsolása fogja képezni müveleteink alapját, örömmel fogadandják. Ha mi a szomoru és czéltalan háborunak, szükség esetében egy második Navarinnal is véget vetünk, az egész világ helyeslését megnyerjük, s az északi államokban minden ember, kinek csak valami veszteni valója lesz, titkon örvendeni fog. Azonban nem hiszszük, hogy egy második Navarinra legyen szükség. A két nyugati hatalom erejét senki sem vonhatja kétségbe, s a Görögországbani beavatkozást, mely egy igen találó elözetül szolgál, a népjogról értekezö amerikai irók nagyon magasztalták.

Az „Advertiser“ egy egész várat épit az „Observer“ ezen czikkére hozzávetésekböl s állitásokból, melyek állitólag jól értesült körökböl származnak. Ezen lap szerint a francziák császárja már hónapok olta sürgeti a beavatkozást, a britt kabinet azonban csak tiz nap elött állott kivánatára. Azt hiszszük, hogy a hadmüveletek, ha az észak nem fog a nyugati hatalmak felhivásának engedni, az ostromzárnak Francziaország általi feltörésével fog kezdödni; hogy azonban Anglia e kezdeményezésben egyelöre csak erkölcsileg részesülne.

A „Chronicle“ ezen beavatkozást az emberiség és önfentartás parancsa gyanánt jósolja és igazolja.

A radikál „Star“ pártját fogja az oly hevesen megtámadott köztársaságnak, a midön igy szól: Az egyesült államokkali békés viszonyok helyreállitását, a mint tartottunk töle, egy európai beavatkozás himezetlen ajánlása követendi az észak és dél közti viszály kiegyenlitésére. Egy ily arczátlan tanácscsal hasztalan állitunk szembe igazsági okokat. Oly politikusok, kik nem szoktak elvekböl indulni ki, s semmi szabályokat nem ismernek, nem engedik, hogy erkölcsi prédikácziót tartsunk nekik. Amerikának megosztása, gyengitése érdekében áll Európa aristocratiáinak, — itt a dolog nyitja.

A „Herald“ már ismét dühöng a yankeck ellen. Ez alkalommali okoskodása a körül forog, hogy a papir-ostromzár elismerése igazságtalanság a dél ellen; lényeges támogatása az egyik harczoló félnek, és igy megsértése az angol semlegességnek. A délnek joga van tiltakozni ezen elismerés ellen. A charlestowni kikötö eltorlaszolásáért az egész polgárisult világ boszuját az egyesült államok fejére idézi a „Herald.“ Az északi államok minden tengeri állomásait le kellene égetni, hogy a charlestowni kikötö megsemmisitése büntetve legyen. Az egyesült államok hadserge a déli államokban cannibali módon viselte magát, s ha közbelépés nem lesz, még cannibáliabb gonoszteteket fog elkövetni. De közbe kell lépni, részint emberiségböl, részint hogy négy millió angolnak munkája és kenyere legyen. Egy nyári hadjárat Dél-Carolinában magához az égh z kiáltana boszuért.

A „Daily News“ és a „Times“ éppen nem emlitik az „Observer“ czikkét. Az elsö azt hiszi, hogy a washingtoni kabinet a szerecsenek felszabaditására intézendö rendszabályon dolgozik.

Az „Op. nation.“-nak egy folyó hó 19-röl kelt londoni tudósitása szerint, az elökészületek, melyek az Amerikávali háborura való kilátáskor kezdödtek meg, most is erélyesen folynak. A portsmouthi gyárakban 4500 ember foglalkozik hadi hajók épitésével.

Egy londoni sürgöny szerint a „Chronicle“ folyó hó 22-ki számában folyvást az angol-franczia beavatkozás szükségességéhez ragaszkodik, hogy a déli kikötök elrombolásának eleje vétessék, s a két harczoló fél közti háborunak vége legyen. Hivatalos lépések sem hiányzottak már egy ily politika érdekében.

Francziaország. A „P. Ll.“ párisi levelezöje szerint többé már nem szenved kétséget, hogy a franczia politika Olaszország törekvései iránt kedvezöbbé kezd válni. II. Ferencznek el kellend hagynia Rómát, s ha a legujabb hirek biztosok, ugy Anglia s Francziaország részén áll. Goyon tábornok utasitva lesz, hogy saját kezére akadályozza a rablókalandókat a római határon. A tulajdonképi római kérdés megoldása is szönyegen forog s több izben tartottak már e tárgyban minisztertanácskozmányokat. Olasz részröl nem gyakorolnak nyomást, mert a király érzi, hogy Napoleonnak saját érdekében kell cselekednie. Annál erélyesebben müködik Napoleon herczeg s a vele egy véleményen levö miniszterekkel egy alkalmat sem mulaszt el, hogy a császárt erélyes föllépésre ne ösztönözze. Jelenleg betegeskedik ugyan; de az ülés megnyitásaig bizonynyal fölgyógyul s az idén Napoleon öcscsének szavai még nagyobb horderejüek lesznek, mint a mult évben valának. — Sokan azt állitják: Türr politikai küldetéssel jött Párisba királyától, mások ugy hiszik, hogy ifju nejét akarta bemutatni. Az bizonyos, hogy minden miniszter a legnagyobb elözékenységgel fogadta s Thouvenellel és Persignivel hosszan értekezett. Föltünt, hogy Klapka is ugyanezen idöben érkezett Párisban.

Páris, jan. 21. Francziaország jelenleg nagy következetességgel függeszti tekintetét Amerikára. A mexikoi hadjárat adott ugyan egy kis dolgott Angliának a nyugoti félgömbön is; azonban a gyenge, bádgyatt Mexicoban többé már nem sok dicsöséget lehet aratni, Szerencsére felfedezettek tul az Oceanon az elnyomott különszövetkezettek, kiknek hallatlan szenvedéseit Francziaország nem engedheti többé összedugott kezekkel nézetni. Ez okból a kormány már tett közelebbröl lépéseket Londonban, hogy az angol kabinetet a déli kikötök ostromzárolása tárgyában együttes müködésre birja. Tul a csatornán is vannak ugyan elegen, kik az ostromzár feltörését sürgetik; azonban a franczia törekvések még eddig eredményre nem vezettek. Ez csak Palmerstonnak falusi jószágáróli visszatérése után várható, mely rövid nap be fog következni s akkor a miniszterelnök kabineti értekezletet tartand, mely az emlitett ügyben dönteni fog. Hogy az ostromzár ily módoni feltörése egyértelmü a háboruizenettel, abban senki sem kétkedik, némelyek azonban ugy itt, mint Angliában elöbb hátrább különben is kikerülhetlennek tartják a háborut. Párisi lapok is csak ugy mint a londoniak, civilizálatlan, embertelen tettnek bélyegzik a Charlestoni kikötö elzárását; s az angol és franczia kormányok bizonyosan teendenek idevonatkozó elöterjesztéseket Washingtonban. Mindkét hatalom jelentékenyen erösiti Mexico ellen küldött hadtesteit. A franczia 6000 emberre fog emeltetni; ezen uj csapat szállitmány vezérét Lolenzes tábornokat a császár tegnap különös kihallgatáson fogadta. Az angol erösbités is mintegy féldandárnyi. Napoleon herczeg tegnap sulyos beteg lett ma egy kissé javult az állapota, de semmi esetre sincs kilátás, hogy a senatus válaszfelirati vitáiban részt vehessen. Igy ezen tanácskozás elveszti azon érdekességét, melyet vártunk töle.

Egy más párisi tudósitás szerint a Mexicoba küldött hadcsapatok parancsnoka azon utasitást kapta, hogy a Cordillerákon ne menjen elöbb át, mig a most küldött pótcsapatok hozzá nem csatlakoznak. Ebböl azt kell következtetnünk, hogy magát a fövárost szándékoznak bevenni, és hogy nagyobb a czél, mint csupán „a kikötök megszállva tartása a vámszedés általi kártalanittatás végett“, a mint ez a három szövetkezett hatalom szerződésében állott. Egyébiránt hogy a franczia hadsereg már kezdetben nem jelent meg kellö erövel, annak oka Anglia ellenzéséhen rejlett. Csak most Francziaországnak a Trentügybeni fellépése után tette Anglia ezen engedményt, melyröl elöbb nem akart tudni.

A „Köln. Ztg.“ brüsseli levelezöje irja, hogy az angol államférfiakra nagy benyomást tett Ausztria pénzügyi állapota és Blomfield lord utasitást kapott, hogy az elözményekre utalva tanácsolja Bécsben a Magyarországgal kibékülést.

Olaszország. Az „Opinione“ igen komolynak jellemzi a Garibaldi s a genuai központi bizottmány közti meghasonlást; azt mutogatja, hogy a fenálló forradalmi bizottmányok czéltalanul tartják az országot folytonos izgatottságban, s óvakodásra inti a nemzetet irányukban.

Mint tudva van, Garibaldi nem fogadta el ezen bizottmány elnökségét. A lemondási iratban többek közt ezeket mondja: „Meg fogom várni az ujabb választások uj gyülését. Ha az akkor választandó bizottmány oly egyénekböl álland, kiket a mostaniaknál, az általunk kitüzött czél elérésére alkalmasabbnak tartok, akkor elfogadom az elnökséget, különben nem.“

Roma, jan. 17. A szent Péter-ünnepre tervezett papi tüntetés meghiusult, söt ellenkezöleg nemzeti tüntetéssé vált. Számtalan nemzeti lobogót tüztek ki ily feliratokkal: „Éljen a szabad egyház a szabad államban!“ „A pápa nem király. Viktor Emánuel Olaszország királya!“ A város este ki volt világitva s sok helyütt háromszinü lámpák égtek. A nép nagyon izgatott.

Turinból irják, hogy Ricasolinak nagy reménye van az orosz udvar általi elismertetésre. A szt. pétervári kabinet már a lengyel zavarok miatt is Olaszország elismerésével fenyegette a pápát. Most azt hiszi Ricasoli, hogy az orosz udvar más okokból is kedvezöleg van hangolva Olaszország iránt. Állitólag angol és franczia közvetités utján akarja az orosz kormányt megnyerni.

Rómában az a hire, hogy II. Ferencz élete ellen kisérletek vannak készülöben. Ezen okból a rendörség nagy éberséget fejt ki. A gyanus arczokat szigoru figyelemmel kiséri, mire nápolyi jó emberei által már elöre figyelmeztetve volt. II. Ferencz visszavonultan él, rendszerint csak kocsin szokott kijárni, s ha sétálni megy, mindig erös kiséret van vele, vagy legalább közel hozzá.

Turin, jun. 20. Az osztrák császár veronai beszédje és Benedek tábornok felelete a miniszteri pártot aggasztja. Az államtanács több ülés után elhatározta, hogy a Mincio és Pó mellé csapatokat küldjenek. Párisban is sensatiót keltett a fennebbi esemény, azonban ott nem hiszik, hogy átlépni akarná Ausztria a Minciót.

Németország. Berlin, jan. 23. Az urak házának mai ülésében az igazságügyminister ministerfelelösségi törvényjavaslatot terjesztett elö. Az alkotmány 49- és 61-dik czikkelyei megváltoztatnak; a vád alá helyezési jog csak a két házat együtt illeti. A javaslat lényegében egyezik az 1850-ki elöterjesztvénynyel,

A porosz kormány a szerb kormány kivánatára 20 szerb tisztet vett fel a porosz hadseregbe, hogy katonai tanulmányaikat tökéletesitsék.

Törökország. Konstantinápolyból irják, hogy ott közelebbröl egy uj Hattiserif basa kihirdetését várják, melyet nagy ünnepélyességgel fognának a fényes kapun felolvastatni. Ezen okirat állitólag igen szabad szellemben van szerkesztve, jelesen a keresztények és mohamedánok közti teljes jogegyenlöséget határozottan kimondja.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Ujabbak. Bécs, jan. 25. Hir szerint Wickenburg lesz tengerészügyi miniszter.

— Ragusa, jan. 25. Dervis basa Poglizztába érkezett; a felkelők ellentállás nélkül hátráltak; házakat égettek le; a török csapatok azonban többet megóvtak a lerombolástól. Vukalovich a montenegroi herczegnél kegyvesztésbe esett s hir szerint Matanovich Péter által fog helyettesittetni.

— Páris, jan. 24. A „Moniteur" következőt jelent Chigi nuncius fogadtatásáról a tuileriákban. Chigi ezt mondotta: buzgón fog törekedni, hogy a pápa és Francziaország közt szerencsére fenálló jó viszonyok megtartassanak. A császár köszönetet mondott a szent atya nevében kifejezett érzületért s hozzátevé: „Legyen ön meggyőződve, hogy én mindig törekedni fogok uralkodói kötelességeimet a pápához rakodásommal egyeztetni. Nem kétkedem, hogy ön kineveztetése a mi, ugy a vallás javára, mint a kereszténység békéjére nézve lényeges viszonyainkat bensőbbekké fogja alakitni". Ezután a nuntius a császárnénak jelentette ki a pápa jó kivánatjait. A császárné este azt viszonzá, hogy rendkivül meg van hatva a hajlandóság ezen tanusitása által, s kéri a nuntiust, tudassa a pápával hálaérzelmeit.

— Frankfurt, jan. 23. A mai szövetségi ülésben Szászország egy szakférfiak által kidolgozandó utánnyomási törvény alkotását inditványozta. Baden egy emlékiratot nyujtott át a kurhesseni ügyről. A váltságjárulék felemelése nagy többséggel elfogadtatott.

— London jan. 24. A mai „Morn. P." valószinünek találja azon hirt, mely szerint Ausztria Piemont lefegyverzését szándékszik követelni. Fouldnak nem fog sikerülni, a mint szándékozott, hogy takarékossági terveit valósitsa, midőn a Mincionál uj összeütközések vannak kilátásban. A „Morn. P." továbbá azon ohajtását nyilvánitja, hogy a francziák üritsék ki Romát.

— London, jan. 25. A „Daily New." a fennebbiekkel ellenkezőleg valószinütlennek állitja, hogy Ausztria Piemont lefegyverzését követelte volna. Ausztria helyzete jelenleg kedvezőbb arra, hogy háborut kezdhessen, mint 1859-ben volt; közte és Oroszország k zt egyetértés van, s ez utóbbi, háboru esetében, Ausztriának jelentékeny előnyére szolgálna.

— Szt. Pétervár, jan. 25. A „Journ. de Sz. Péterbourg" védi a momenegroi herczeget a brüsseli „Nord" megtámadásai ellen; dicséri a nemzeti szokásokhoz ragaszkodását. A herczegnek főleg a nép hősiességét kell kifejleszteni, s abban biznia. A török parancsnokok irányábani magatartása eszélyességet, mérsékletet és hazai készséget tanusit.

— Szt. Pétervár, jan. 25. A senatus lapja jelenti: Egyetemi okleveles zsidó orvosok és seborvosok az államszolgálat bármely ágazataiban alkalmazhatók, a kereskedők mindenütt lakhatnak, zsidó cselédséget tarthatnak. Az oktatásügyi miniszteriumnál alkalmazott izraeliták, valamint izraelita tanárok, oskolatanitók és felügyelők adómentesek s érdemjelek nyerésére képesek.

— Uj-York, jan. 11. Seward megengedi, hogy a Canadába rendelt angol csapatok Portlandnál kiszálljanak s Maine államon keresztül utazzanak.

Távirati tudósitás a bécsi börzéről

Januar 27-kén: Nemzeti kölcsön 84.—. 5 % Metalliques 69.—. Bank-részvény 796.—. Hitel-részvény 191.40. Váltó Londonra 138.50. Ezüst 137.90. Arany 6.53.

Januar 23-ikán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 69.50. Erdélyi 66.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

Sz. 368 1862. (451) (2—3)

Hirdetmény.

A magas pénzügy--ministeriumnak egyetértőleg az erdélyi k. udvari cancellariával a csak most lefolyt év december hava 4-dikéről **59394·/.929** k. sz. alatt kibocsátott rendeleténél fogva, a károly-fehérvári ut vám-sorompó folyó év februar hava végével, Fejérvár városa Maros-Portus felől eső déli végére fog által tétetni.—

Ezen okból az emlitet valamint a szászsebesi utvám- állomás haszonbérbe adhatása végett, egy uj nyilvános árverés fog tartatni, mely szerint az emlitett utvám-állomások

a.) vagy csupán folyó év mártzius hava 1-től számitandó nyolcz hónapokra:

b.) vagy pedig két év és nyolcz hónapokra u. m. az 1862-ik év mártzis hava első napjától az 1864-ik év october hava utolsó napjáig ki fognak bérbe adatni.

Az emlitett árverezés mind a két állomst illetöleg a szászvárosi cs. k. kerületi pénzügy igrzgatóságnál folyó év februar hava 3-ik napján fog megtartatni.

Megjegyzendő, hogy jövendőben a fehérvári vám-állomás csupán mint egy—két mértföldre szólló utvám fog tekintetni, miért is

egy igavonó marhától . . . . . 4 kr.
„ szabadon hajtott nehéz marhától 2 „
„ „ „ könynyü „ 1 „

vám illeték lesz veendő, a szászsebesi vám állomást illető árjegyzék, változatlan fog maradni; a további feltételek minden cs. k. kerületi pénzügy igazgatóságnál, valamint a fehérvári pénzügyöri biztosságnál is, az innen **10232·/.59** 861 h· sz. alatt kiadott hirdetményből, megtekinthetők.

A kikiáltási ár:

Fehérvárra nézve . . . 4066 fr.
Szászsebesre nézve . . . 800 f. o. é.

egy évre, és mindenik vám akár csak magában akár pedig öszvesen kivétethetik.

Irásbeli ajánlatok melyek a kellő biztositékkal (bánatpénz) ellátva lesznek, csak a szóbeli árverezés bezárása után fognak kezeltetni.

A cs. k. országos pénzügy igazgatóságtól
N.-Szeben januar hava 6-ikán 1862.

NEM HIVATALOS.

(345) (8—8)

STEIN JÁNOS
KÖLCSÖN-KÖNYVTÁRA

Kolozsvártt, középutcza 456. sz.

Bátorkodom a t. cz. közönséget több ezer darabból álló **kölcsön-könyvtáramra** figyelmeztetni. Könyvtáram főképpen a magyar és franczia irodalom uj termékeivel gazdagittatik; a német irodalom ujabb s jobb termékeire is kellő figyelem van forditva.

Vidékieknek, kiknek ritkán van alkalmok a könyvek kicserélésére, olcsó föltételek mellett nagyobb számu könyveket is küldök.

Egyuttal ajánlom vásárlásoknál **könyvkereskedésemet.** — Raktáramban a bel- és külföld ujabb termékei folyvást kaphatók.

IMAKÖNYVEK

katholikusok és protestánsok számára, ugy egyszerü mint a legcsinosabb bársony kötésben nagy választékban találhatók.

Irodalmi ujdonságok, melyek hirlapokban vagy jegyzékekben mások által hirdettetnek, nálam szintén kaphatók.

Továbbá ajánlom

képgyüjteményemet,

melynek beszerzésénél legfőbb tekintettel voltam hazánk történetéből kisebb s nagyobb formákban megjelent műlapjaira, jelesebb magyarjaink kisebb s nagyobb arczképeire. Ezen kivül raktáram jól el van látva **szentképekkel,** 50 krtól 3—4 frtig, **táj- és vadászképekkel,** feketén ugy mint szinezve.

(441 (3—3)

Takarmány eladás.

Szamos-Ujvár mellett, Széplakon **eladó 70 szekér széna, 30 szekér sarju és 30 szekér szalma.** Ott helyt megétetés végett mintegy **20 drb. marhára istáló is van.**

Bővebb tudomást vehetni, ott helyt özv. Makrai Domokosnő udvarában, vagy Kolozsvártt Stein Jánosnál.

(453) | 28/1 | (1—1)

WOLFF J.

MAGYAR KIRÁLY" czimü gyógyszertárában Kolozsvártt legjutányosbb gyári áron, és eredeti friss minőségben találtatnak:

Mindenféle **hasonszenvi,** (Homoeopathisch) **szerek,** egyenként, és felszerelt szekrényekben is. Különbféle **ruggyantából,** (Kautschuk) **sebészi eszközök.**

Ujabb találmányu bel- és külföldi **divat-gyógyszerek.**

Különösen:

ÁLTALÁNOS ÉTEK-POR, dr. Gölis-töl Bécsben.

Valódi SEIDLITZI POR. Valód friss **csukamáj olaj,** (Dorsch Leberthrán-Öhl,) Palaczkokban, és font számra.

Bilini szeletkék, emésztő szer. **Giliszta Chocoládé** és **pogácsák.**

STEIER FŰNEDV, mellbetegeknek. Valódi **augsburgi élet-essentia,** dr. Kiesow-tól. **Ideg-** és **izom-essentia** G. J. Engelhofertől.

Növény fog-essentia Thausig bécsi fogorvostól.

STEIN JÁNOS
könyvárusnál Kolozsvártt kapható:

SIBENBÜRGENS

geographisch-, topographisch-, statistisch-, hydrographisch- und orographisches

LEXIKON

mittelst eines Versuches seiner Landkarten-Beschreibung, bearbeitet und alphabetisch geordnet von Ignatz Lenk von Freuenfeld, k. k. General-Feldmarschall Lieutenant im Pensionsstande. 4 Bde. Preis: 10 Gulden ö. w.

Szavalmányok

növendék leányok számára összeállitá **Réthy Lajos.** Ára 80 kr.

ÁLLATTAN

elbeszélő modorban és versben, népiskolák számára készité **Pánczél Ferencz.**

I. rész: **Honi házi állatok,** ára 16 kr.
II. „ **Honi vad állatok,** ára 30 kr.

Utasitás

az Erdélyben megszüntetett tizedbejelentések valósitásánáli eljárásról,

mely a hajdoni urbér-jogositott földesuraságok, ügyvédek, meghatalmazottak sat. szóval mindazoknak, kik urbéri tized-járandóságok valósitásával foglalkoznak, különös figyelmökbe ajánltatik.

Ára 50 kr. Oszt. ért.

Orvosi napló

Magyarország gyakorló orvosai használatára. 1862. Szerkeszté **Sugár Fábiusz** orvostudor, szülész, a buda-pesti kir. orvos-egylet és a kir. magyar természet-tudományi társulat rendes tagja, pesti gyakorló orvos.

SAUER IGNÁTZ arcképével.

Ára 2 frt.

A magyar Jacobinusok, történeti regény, irta Pulszky Ferencz, forditotta Beniczky Emil. 2 kötet 2 frt 80 kr.

Egy esküszegő király. Történeti regény. Irta Ábrai Károly. Ára 1 frt.

Szeréndy Ilma naplója. Irta gróf Batthány Julia. Francztából Toldy István. Ára 1 frt 50 kr.

Utazás Keleten. Irta Orbán Balázs. 6 kötet. Ára 6 frt.

Magyar nők évkönyve. Második évfolyam, 1862. Szerkeszti Emilia. Ára füzve 1 frt 50 kr. kötve 2 frt, vászonba kötve aranyozva 3 frt.

Az anyátlanok életharczai. Történeti redény IV. Béla korszakából. Irta Lapsinszky János. 4 kötet 4 frt.

Rákóczy Ferencz. Magyar életkép. Irta Mühlbach Luiza. 3 kötet.— Ára 1 frt 50 kr.

Nyomatott az ev. ref. fatanoda betüivel. (Bel-farkatutcza 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Erdélyi Múzeum-Egyesület - Biblioteca Universitară Centrală - BCU Cluj-Napoca.